

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА з соціальної роботи

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

з соціальної роботи

Методичні рекомендації

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2024

УДК 378.091.33-027.22:364] (072)

Н 156

Друкується за ухвалою вченої ради
факультету педагогіки, психології та соціальної роботи
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол №10 від 29 травня 2024 року)

Рецензенти: Бежан Л.В. – директор Чернівецького міського центру
соціальних служб.

Равлюк Т.А. – кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної та соціальної педагогіки.

Укладач Мудрий Я. С.

Н 156 **Навчальна** практика з соціальної роботи: метод.
рекомендації / укл.: Я. С. Мудрий – Чернівці: Чернівец. нац.
ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. – 36 с.

У методичних рекомендаціях подано програму
навчальної практики, розкрито мету, завдання практики, її
зміст, вимоги до звітності та підсумків практики.

Для студентів 2-го курсу спеціальності «Соціальна
робота», викладачів вищої школи, фахівців соціальних служб,
громадських і благодійних організацій.

УДК 378.091.33-027.22:364] (072)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024

© Укладач: Мудрий Я. С., 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Компетентності здобувача вищої освіти у процесі проходження практики	6
2. Інформаційний обсяг практики	9
3. Права й обов'язки керівників і студентів під час практики	10
4. Самостійна робота студентів в умовах дистанційного проходження практики	13
5. Підведення підсумків практики.....	16
6. Критерії та норми оцінювання практики.....	17
7. Розподіл балів, які отримують практиканти.....	21
8. Форми поточного та підсумкового контролю.....	22
9. Рекомендована література.....	23
10. Інформаційні ресурси	24
Додатки.....	26

Вступ

Практична підготовка майбутніх соціальних працівників є домінуючою формою навчання у закладах вищої освіти, оскільки сприяє свідомому застосуванню знань, їх корекції, формуванню практичних умінь і навичок, засвоєнню професійної етики та цінностей соціальної роботи, формуванню професійно важливих якостей та індивідуального стилю діяльності. Гнучкість і точність у підходах до створення програм практики, вибору баз проходження, їх динамічність і поліфункціональність, активна позиція студентів-практикантів та керівників забезпечить удосконалення системи соціальної освіти й практичної підготовки соціальних працівників.

Важливим компонентом практичної підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи, яка забезпечує формування професійної компетентності, оволодіння досвідом творчої діяльності, розвиток соціально-психологічної готовності до виконання професійних обов'язків, інтересу до науково-дослідницької роботи, є навчальна практика.

Організація навчальної практики майбутніх соціальних працівників здійснюється згідно з Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича[12], розробленим відповідно до Закону України «Про освіту» № 2145 – VII від 05.09.2017 р., Закону України «Про вищу освіту» № 1556 – VII від 01.07.2014 р., положення Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами) «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 р. № 1179, освітньо-професійної програми «Соціальна робота» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота», затвердженої наказом ЧНУ імені Юрія Федьковича від 29 червня 2021 р. № 243 [11].

1. Мета та завдання навчальної практики

Метою навчальної практики є формування позитивної мотивації благодійної діяльності, практичних умінь і навичок проведення профілактичної та виховної роботи з різновіковими та соціальними категоріями клієнтів, розвиток особистісних і творчих якостей майбутніх фахівців.

Основними **завданнями** навчальної практики є:

- допомога соціальним службам, установам, організаціям, визначених базами практики, у реалізації їх завдань;
- формування позитивної мотивації благодійної діяльності;
- закріплення, поглиблення та застосування знань з професійно-орієнтованих дисциплін у процесі профілактично-виховної роботи;
- формування вмінь планувати, організовувати та здійснювати роботу з профілактики негативних соціальних явищ серед різних категорій клієнтів;
- формування професійно значущих якостей соціального працівника (милосердя, емпатія, доброта, співпереживання, довіра, почуття відповідальності, організованість і дисциплінованість, активність та ініціативність, розуміння та дотримання принципів і цінностей соціальної роботи);
- розвиток творчого потенціалу студентів;
- формування вмінь оформляти відповідно до вимог документи для звіту (щоденник практики, план-конспект заходу соціального спрямування, письмовий звіт про результати проходження навчальної практики тощо.); презентувати результати практики на підсумковій конференції /онлайн-конференції.

2. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти у процесі проходження навчальної практики

Згідно ОПП «Соціальна робота», практика студентів бакалаврського рівня вищої освіти передбачає «формування інтегральної, загальних і фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі з професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов» [11].

Загальні компетентності, які будуть сформовані за результатами проходження практики:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 11. Уміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо» [11].

Фахові компетентності:

ФК 1. Знання та розуміння суті, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування й оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі, які опинилися у складних життєвих обставинах.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів і стандартів соціальної роботи» [11].

Організація навчальної практики передбачає формування **програмних результатів навчання:**

«ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем і складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх розв'язання, передбачати наслідки.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень» [11].

У результаті проходження навчальної практики, студенти, відповідно до вимог освітньої програми повинні:

Знати:

- «нормативно-правове забезпечення функціонування баз практики;
- зміст, форми й методи волонтерської та превентивної діяльності соціального працівника;
- контингент клієнтів та види допомоги, надання якої вони потребують;
- законодавчо-правові акти, що регулюють захист клієнтів;
- напрями роботи, функції, посадові обов'язки соціального працівника закладу;
- зміст програм профілактики ВІЛ/СНІДу та наркоманії;
- основні напрями соціального захисту та соціального обслуговування дітей-сиріт, дітей з особливими потребами, матерів із дітьми в складних життєвих обставинах, самотніх непрацездатних людей похилого віку;
- специфіку профілактично-виховної роботи з різними категоріями клієнтів;
- теоретичні основи соціальної профілактики та реабілітації, здорового способу життя;
- методику підготовки та проведення профілактично-виховних заходів» [11].

Вміти:

- «планувати волонтерську, профілактично-виховну діяльність відповідно до інтересів, індивідуальних особливостей клієнтів, організувати соціально-значиму для них діяльність;
- систематизувати інформаційні матеріали, матеріали практичних досліджень;
- здійснювати соціальний супровід дитини-сироти; соціально-патронажну роботу з клієнтами з особливими потребами, матерями із дітьми в складних життєвих

обставинах, саодинокими непрацевдатними людьми похилого вiку;

- застосовувати iндивiдуальнi та груповi форми роботи;
- здiйснювати оптимальний вибiр засобiв, методiв, прийомiв компетентного втручання в кризовi ситуацiї, що виникають;
- дiагностувати проблеми особистостi й колективу; прогнозувати позитивний результат профiлактично-виховної дiяльностi;
- застосовувати iндивiдуальний пiдхiд до клiєнта;
- створювати та пiдтримувати позитивну атмосферу спiлкування;
- аналізувати й оцiнювати результати волонтерської, превентивної дiяльностi;
- оформляти згiдно з вимогами документи для звiту;
- презентувати результати практики на пiдсумковiй конференцiї / онлайн-конференцiї» [11].

3. Iнформацiйний обсяг навчальної практики

3.1. Загальна iнформацiя

Форма навчання	Рiк пiдготовки	Семестр	Кiлькiсть		Вид пiдсумкового контролю
			кредитiв	годин	
Денна	2	3	3	90	залiк
Заочна	2	3	3	90	залiк

3.2. Структура змісту програми навчальної практики

Змістовий модуль 1. «Організаційно-методичний».

Ознайомлення з метою, завданнями та вимогами навчальної практики.

Організаційний етап роботи студентів у базах практики.

Змістовий модуль 2. «Професійно-діяльнісний».

Здійснення студентами практичної волонтерської / превентивної діяльності в закладах баз практики / Онлайн-діяльність практикантів.

Оформлення звітної документації практики.

Основними базами* навчальної практики є Чернівецький міський центр соціальних служб ОКУ «Соціальний центр матері і дитини», ОКУ «Чернівецький обласний центр соціально-психологічної допомоги», комунальний територіальний центр соціального обслуговування «Турбота», Відокремлений підрозділ громадської організації «Всеукраїнський Дитячий фонд» у Чернівецькій області, Чернівецький благодійний фонд «Нова сім'я», благодійна організація «100 відсотків життя. Чернівці» тощо.

*(*Примітка. Перелік баз практики визначається відповідно до налагодження співпраці кафедри педагогіки та соціальної роботи з соціальними службами та організаціями).*

4. Права й обов'язки керівників/студентів під час навчальної практики

Відповідно до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, «відповідальність за організацію та проведення практики покладається на завідувача практики університету, декана факультету, керівника практики у структурному підрозділі, завідувача кафедри, керівника практики від кафедри.

Декан факультету:

- підбирає разом із завідувачем кафедри та завідувачем практики університету бази практики для проходження навчальної практики студентів факультету;

- бере участь у роботі настановних і підсумкових конференцій з практики;

- здійснює загальний контроль за організацією та проходженням практики здобувачів вищої освіти факультету.

Завідувач кафедри:

- забезпечує розробку робочої програми практики, контролює її виконання;

- при складанні навантаження кафедри планує керівництво практикою викладачам із досвідом роботи, який відповідає профілю роботи баз практики.

Для безпосереднього керівництва практикою здобувачів вищої освіти завідувачем кафедри визначається керівник практики від кафедри відповідно до його навчального навантаження.

Розподіл практикантів на бази практики готується за 10 днів до початку практики.

У разі запровадження надзвичайної ситуації навчальна практика проводиться у дистанційному режимі, із коригуванням програм їх проходження, баз практик, форм проведення та розробленням методики оцінювання та захисту результатів.

Обов'язки керівника практики від кафедри:

- до початку практики ознайомити студентів з метою, завданнями, специфікою практики;

- представити студентів-практикантів керівнику бази практики;

- під час проведення практики постійно контролювати забезпечення належних умов праці і побуту практикантів та дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства;

- контролювати виконання практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку, ведення щоденника практики;
- надавати практикантам методичну допомогу у вирішенні завдань, визначених програмою практики;
- своєчасно надавати письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо її покращення.

Обов'язки керівників практики від бази практики:

- забезпечити необхідні умови для виконання студентом програми практики та, за необхідності, внесення коректив щодо підвищення ефективності проведення практики;
- провести інструктивну (у перший день практики) нараду зі студентами-практикантами. У разі потреби навчити студентів-практикантів безпечних методів праці;
- забезпечити облік відвідування бази практики студентом. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти заклад освіти;
- своєчасно попереджувати нещасні випадки, порушення, які можуть трапитися зі студентом під час проходження практики, а у їх випадку, розслідувати комісією бази практики разом із завідувачем кафедри та відповідальним на кафедрі за практику;
- після закінчення практики надати студентам відгук про результати її проходження за підписом керівника практики.

Обов'язки здобувачів вищої освіти університету при проходженні практики:

- до початку практики одержати від керівника практики від кафедри консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконати програму практики та індивідуальні завдання керівників практики від кафедри та бази практики;

- вивчити і дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики, правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та відповідно до законодавства;

- своєчасно подати керівнику практики від кафедри звітну документацію, що вимагається програмою практики, й захистити звіти про проходження практики» [12].

5. Самостійна робота практикантів в умовах дистанційного проходження практики

З огляду на епідеміологічну ситуацію, пов'язану з підвищенням захворюваності населення на Covid-19, оголошений військовий стан, задля дотримання безпечних умов навчання «можлива дистанційна співпраця студентів-практикантів разом із соціальним педагогом/соціальним працівником, клієнтами, а саме:

- організація та проведення просвітницько-профілактичних онлайн-заходів;
- проведення онлайн-опитувань за допомогою створених у Google-формах анкет, профілактичних і розвивальних індивідуальних, або групових онлайн-занять (Zoom, DiTeach, Google Meet та інші);
- систематична підготовка та поширення просвітницької, профорієнтаційної інформації у соціальних мережах, сайтах кафедри, факультету, університету;
- рекомендація клієнтам доступних для самостійного застосування методик соціальної діагностики у процесі оцінювання власних проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів; методик щодо зниження рівня тривожності дітей (релаксаційних, дихальних, малюнкових), вправ з психогімнастики, кінезіології, рухливих, розвивальних ігор тощо;
- інформування про літературу, художні фільми (мультфільми) для спільного перегляду батьків і підлітків (дітей), підготовка запитань для наступного обговорення прочитаного й побаченого;

- рекомендації клієнтам книг, інтернет-ресурсів щодо підвищення рівня їх самостійності у визначенні тих обставин, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога та ін.» [7].

З огляду на специфіку діяльності бази практики майбутнім фахівцям також може бути запропоновано виконання таких завдань (орієнтовна тематика):

- «на основі вивчення специфіки діяльності бази практики схематично зобразити її структуру;

- підготувати тези доповіді на одну із тем (за вибором):

- «Специфіка здійснення соціального супроводу прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу (на матеріалах діяльності Чернівецького міського центру соціальних служб)»;

- «Актуальні проблеми соціальної роботи із профілактики негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі»;

- «Особливості діяльності центрів соціальних служб, спрямованої на соціальну та психологічну адаптацію дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування»;

- «Головні аспекти реалізації державної політики у сфері соціального та правового захисту дітей»;

- «Особливості діяльності служб у справах дітей з запобігання дитячої бездоглядності та профілактики правопорушень»;

- «Актуальні проблеми соціальної роботи з дезадаптованою молоддю»;

- «Особливості профілактичної діяльності соціального працівника»;

- «Актуальні питання розвитку концепції відповідального батьківства»;

- Соціальна робота з сім'ями, що виховують дітей з особливими потребами;

- «Специфіка превентивної практики соціальної роботи з проблем ВІЛ/СНІДу»;

- «Допомога особам із залежностями: міфи і реальності»;

- «Сучасні технології профілактики ВІЛ/СНІДу та їх ефективність»;
- «Сучасні технології профілактики наркоманії та їх ефективність»;
- «Вплив наркотиків на соціальний статус підлітка» [7].
- підготувати наочність для презентації, доповіді;
- на основі опрацювання сучасних психолого-педагогічних періодичних видань створити покажчик статей, у яких висвітлено проблеми дітей-сиріт (не менше 10 статей).
 - Розробити тематику бесід з учнівською молоддю з актуальних соціальних проблем сучасності (не менше 10 тем).
 - Розробити питання для диспуту на тему «Наркоман – злочинець чи жертва?»
 - Підібрати методики, які доцільно використовувати у роботі з учнівською молоддю з метою попередження наркоманії (не менше 3).
 - Розробити план проведення круглого столу «Поговоримо про наркотики».
 - Підібрати інформаційно-пізнавальний матеріал для виховної години на тему «Наркоманія: від хвилинного задоволення до трагедії життя».
 - Описати досвід роботи провідних фахівців органів і служб, які здійснюють соціальний захист і профілактику правопорушень серед неповнолітніх в місті.
 - Підготувати повідомлення про стан соціальної роботи з наркозалежними у місті Чернівці.
 - Описати досвід роботи з дітьми-сиротами міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
 - Розробити буклет з метою профілактики в молодіжному середовищі ВІЛ/СНІДу, наркоманії.
 - Розробити зміст соціальної реклами, спрямованої на профілактику в молодіжному середовищі ВІЛ/СНІДу, наркоманії.
 - На основі аналізу крайової періодики підготувати повідомлення про зміст правопорушень і злочинів серед неповнолітніх в місті та області, навести статистичні дані.

6. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Звіт разом з іншими документами складаються в паперову папку. Зверху на папку наклеюється титульна сторінка (Додаток А). Звіт про проходження практики оформлюється відповідно до вимог (Додаток Б).

До звіту з виробничої практики додаються документи:

- Характеристика студента за підписом керівника бази практики.

- Щоденник практики, у якому заповнені, підписані та оцінені керівником від бази практики, керівником практики від кафедри усі розділи (Додаток В).

- План-конспект заходу соціального спрямування.

- Інші матеріали, де розкрито зміст діяльності студентів впродовж навчальної практики.

Примітка:

Звітні матеріали повинні бути подані на кафедру не пізніше наступного дня завершення терміну проходження практики.

Підсумковий контроль (залік) здійснюється «комісією, до складу якої входять відповідальні особи від факультету, керівники практики від кафедри, керівники практики від баз практики (за можливістю).

Комісія може заслуховувати звіт про проходження практики здобувачів вищої освіти на базах практики протягом перших п'яти-десяти днів після її завершення, під час залікової сесії. Результати підсумкового контролю заносяться у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача вищої освіти.

Звітна документація з практики зберігається на кафедрі протягом трьох календарних років.

Практикант, який не виконав програму практики, може пройти практику повторно в позанавчальний час. У разі, якщо специфіка практики не дає можливості повторного проходження, такий студент відраховується з університету» [12].

7. Критерії та норми оцінювання навчальної практики студентів спеціальності «Соціальна робота», у тому числі в умовах дистанційного проходження практики

Оцінка результатів навчальної практики здійснюється відповідно до національної та ECTS-шкал:

Сума балів за всі види діяльності студента-практиканта	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	добре
60-69	D	задовільно
50-59	E	задовільно
35-49	FX	незадовільно

Загальна (підсумкова) оцінка студентів обчислюється як сума балів, набраних у поточних результатах активності. Це бали за два змістових модуля (10 балів за перший модуль і 50 балів за другий), а також бали за захист практики на підсумковій конференції або онлайн-конференції, а також за звітну документацію (40 балів).

Оцінка **«Відмінно», рівень A (90-100 балів)**. Основні критерії включають успішне виконання усіх завдань змістових модулів на високому рівні та виявлення організованості, сумлінності і ініціативності. Студент, який отримує оцінку «Відмінно», демонструє високий рівень професійних компетенцій, включаючи успішне планування та здійснення практичної волонтерської діяльності, систематизацію інформаційних матеріалів та практичних досліджень щодо проблем наркоманії та ВІЛ/СНІДу, здійснення соціального супроводу дітей, позбавлених батьківського піклування, клієнтів з особливими потребами, сімей у складних життєвих обставинах, а також одиноких непрацездатних людей похилого

віку. Використовує індивідуальний підхід до кожного клієнта та створює позитивну атмосферу спілкування.

Він успішно здійснює волонтерську діяльність, виявляє високий рівень розвитку творчого мислення та вміє аргументовано доводити свою позицію щодо соціальних проблем.

Крім того, студент володіє високим рівнем самокритичності, сприймає конструктивну критику та має здатність до об'єктивної оцінки власної діяльності. Оцінка «Відмінно» також передбачає успішне проходження захисту практики на підсумковій конференції або онлайн-конференції та вчасне подання звітної документації.

Загальна кількість балів за усі види робіт складає не менше 90 балів.

Оцінка «Добре» – **рівень В (80-89 балів)**. Виставляється за виконання усіх завдань змістових модулів на належному рівні, а також за виявлення організованості, старанності, наполегливості і відповідальності.

На достатньому рівні володіє професійними навичками, включаючи планування та здійснення волонтерської діяльності за допомогою керівника практики. Також систематизує інформаційні матеріали та матеріали практичних досліджень, пов'язаних із проблемами наркоманії та ВІЛ/СНІДу. Виконує соціальний супровід дітей, позбавлених батьківського піклування, клієнтів з особливими потребами, сімей у складних життєвих обставинах та самотніми непрацездатними людьми похилого віку. Використовує індивідуальний підхід до кожного клієнта і проводить аналіз та оцінку результатів своєї волонтерської діяльності.

Він також демонструє достатній рівень розвитку творчого потенціалу і здатність до досягнення ефективних результатів у професійній діяльності.

Оцінка «Добре» також передбачає отримання позитивної оцінки керівника практики та вчасне та повне здавання документації. Загальна кількість балів за усі види робіт складає не менше 80 балів.

Оцінка «Добре» – рівень С (70-79 балів). Виставляється за виконання усіх завдань змістових модулів на належному рівні, а також за проявлення старанності та відповідальності. Студент, який отримує таку оцінку, володіє достатнім рівнем професійних компетенцій. Він планує та здійснює волонтерську діяльність за допомогою керівника практики, систематизує інформаційні матеріали та матеріали практичних досліджень, здійснює соціальний супровід різних категорій клієнтів і використовує індивідуальний підхід до кожного з них.

Крім того, він виявляє достатній рівень розвитку творчого потенціалу і здатний самостійно та впевнено розв'язувати завдання, які вимагають пошукового мислення. Оцінка «Добре» також передбачає отримання позитивної оцінки керівника практики та вчасне та повне здавання документації

Загальна кількість балів за усі види робіт складає не менше ніж 70 балів.

Оцінка «Задовільно» – рівень D (60-69 балів). Виставляється коли студент не виконує всі завдання змістових модулів або виконує їх частково. Знання студента є несистематичними, а рівень володіння професійними компетенціями є низьким. Студент не вміє самостійно планувати та здійснювати волонтерську діяльність, систематизувати інформаційні матеріали та здійснювати соціальний супровід різних категорій клієнтів. Йому потрібна значна допомога керівника для виконання завдань практики. Студент проявив себе як недостатньо організований та відповідальний.

Студент виявляє середній рівень розвитку творчого потенціалу, характеризуючись в основному репродуктивним стилем мислення. У вирішенні творчих завдань потребує допомоги та стимулювання ззовні, і рідко проявляє самостійність та активність. Його мотивація до виконання конкретних практичних завдань професійної діяльності позитивна, проте він схильний вважати виконання завдання важливішим, ніж його якість.

Студент отримав задовільну характеристику від керівника практики. У обговоренні результатів проходження практики на

підсумковій конференції/онлайн-конференції він неактивний, виявляє невпевненість. Звітна документація оформлена із зауваженнями.

Загальна кількість балів за усі види робіт складає не менше 60 балів.

Оцінка **«Задовільно» – рівень E (50 -59 балів)**. Виставляється у випадку, коли студент не виконує всі завдання змістових модулів або виконує їх частково, і його знання є несистематичними. Рівень володіння професійними компетенціями у студента є низьким, оскільки він не вміє самостійно планувати та здійснювати волонтерську діяльність, систематизувати інформаційні матеріали, здійснювати соціальний супровід різних категорій клієнтів та застосовувати індивідуальний підхід до клієнта. Для виконання завдань практики він потребує значної допомоги керівника.

Студент проявив себе як недостатньо організований, відповідальний та безініціативний.

Студент проявляє середній рівень розвитку творчого потенціалу, у нього переважно репродуктивний стиль мислення. У вирішенні творчих завдань він потребує допомоги та стимулювання ззовні, рідко проявляє самостійність, ініціативність та активність. Проте студент має позитивну мотивацію для виконання конкретних практичних завдань професійної діяльності і вважає факт виконання завдання важливішим, ніж його якість.

Керівник практики виставив студентові задовільну характеристику. На підсумковій конференції/онлайн-конференції студент виявляє невпевненість у обговоренні результатів проходження практики, або не приймає участі в обговоренні взагалі, звітна документація оформлена із зауваженнями.

Загальна кількість балів за усі види робіт складає не менше 50 балів.

Оцінка **«Незадовільно» – рівень FX (35-49 балів)**. Виставляється, якщо студент не виконує повністю завдання змістових модулів, а його знання є фрагментарними. Він демонструє низький рівень володіння професійними

компетенціями, зокрема не вміє самостійно планувати та здійснювати волонтерську діяльність, систематизувати інформаційні матеріали, здійснювати соціальний супровід різних категорій клієнтів. Без допомоги керівника він не здатний виконувати волонтерську діяльність та надавати допомогу клієнтові.

Практикант проявив себе як невідповідальний та недисциплінований, пропускаючи заняття.

Студент показав низький рівень розвитку творчого потенціалу, виявивши недостатньо розвинену пізнавальну сферу та пасивне або негативне ставлення до завдань практики, які вимагають тривалої концентрації зусиль. Він не виявляє наполегливості, самостійності, активності або ініціативності у розв'язанні проблемно-пошукових завдань. Мотивація до кар'єрного росту також є низькою.

Крім того, студент отримав незадовільну оцінку від керівника практики. У процесі захисту результатів практики він виявив значні прогалини у знаннях, а його звітна документація була представлена не у повному обсязі.

Загальна кількість балів за усі види робіт складає не менше 35 балів.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (діяльність на базах практики та самостійна робота студентів в умовах дистанційного проходження практики)		Участь у підсумковій конференції/ онлайн- конференції	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	40	100
10	50		

Розподіл балів за різні види робіт під час проходження і захисту практики:

Змістовий модуль 1

10 балів – участь у настановній конференції

Змістовий модуль 2

50 балів – максимальна оцінка за проходження практики. Виставляється на базі практики, підтвердженням є характеристика на практиканта з бази практики.

Підсумкова конференція/ онлайн-конференція

10 балів – заповнення щоденника практики відповідно до вимог.

5 балів – план-конспект заходу соціального спрямування.

5 балів – інші документи, де розкрито зміст діяльності студентів впродовж навчальної практики

20 балів – безпосередня участь у захисті результатів практики, підготовка презентації, участь в усному обговоренні, тестуванні тощо.

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є підготовка та безпосередня участь у заходах, які заплановані у базах практики, усна та письмова (тестування, есе, творчі завдання, самоконтроль) діяльність студента тощо.

Формою підсумкового контролю є залік у вигляді доповіді на підсумковій конференції / онлайн-конференції.

10. Рекомендована література

10.1. Базова

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І. Д. Зверевої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
2. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. К. : Слово, 2011. 400 с.
3. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч.-метод. посіб. К. : Слово, 2011. 248 с.
4. Кобилянська Л.І., Равлюк Т.А. Практична підготовка соціальних гувернерів у вищих навчальних закладах : навч.-метод. посіб. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. 216 с.
5. Практична підготовка соціальних працівників у вищих навчальних закладах : навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т, 2016. 148 с.
6. Програма волонтерської соціально-педагогічної практики : метод. рекомендації / укл. : Т. А. Алексеєнко, Т. А. Равлюк. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 36 с.
7. Професійно-орієнтована стажерська практика студентів спеціальності «Соціальна робота» : методичні рекомендації / укл. Равлюк Т.А. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 36 с.
8. Соціальна робота: Практична підготовка студентів на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр» / Н. М. Гайдук, Л. Є. Клос, С. Г. Ставкова, С. Я. Беляєва: навч. посіб. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. 164 с.

10.2. Допоміжна

1. Береза В. О. Формування ціннісних орієнтацій у студентської молоді як одна з важливих умов розвитку критичного мислення. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси, 2009. Вип. 146. С. 110–115.
2. Васильєв В. В. Соціальна адаптація особистості до професійної діяльності. *Соціалізація особистості : зб. наукових праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. С. 3–13.
3. Ганслі Т. М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. К.: Основи, 1996. 238 с.
4. Грига І., Іванова О. Культурні передумови виникнення соціальної роботи в Україні. *Соціальна політика і соціальна робота*. 1997. № 2,3. С.95-106.

5. Закон України «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» від 15.12.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 42. С. 213-221.
6. Каганець І. В. Психологічні аспекти в менеджменті. К. – Тернопіль, 1997. 329 с.
7. Лукашевич М. П. Менеджмент соціальної роботи: теорія і практика : навч. посіб. К. : Каравелла, 2007. 340 с.
8. Мигович І. І. Теоретичні засади соціальної роботи : навч. посіб. Ужгород : Говерла, 2007. 410 с.
9. Пенішкевич Д. І., Андрійчук С. В. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка». Модульна технологія вивчення курсу. Чернівці : Чернівець. нац. університет, 2009. 160 с.
10. Соціальна робота: навч. посіб. /за заг. ред. В. П. Андрущенко. К.: ДЦССМ, 2002. 440с.
11. Тюптя Л. Т. Соціальна робота. Теорія і практика : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 574 с.

11.Інформаційні ресурси

1. Діяльність соціального педагога з формування стресостійкості дітей внутрішньо переміщених осіб. URL : <https://vipsoft.blob.core.windows.net/contest/3caa52bdfb56c93e59cade49d9b911ff.pdf>
2. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр>
6. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 42, ст.213). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>
7. Капська А. Й. Соціальна робота : технологічний аспект. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/431228/>
8. Лещук Г.В.. Система професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Франції : Дис... канд. наук: 13.00.04. 2009. URL: <http://disser.com.ua/content/353773.html>

9. Лист МОН від 18.07.2019 № 1/9-462 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2019-2020 н.р.»
UR : <https://imzo.gov.ua/2019/07/19/lyst-mon-vid-18-07-2019-1-9-462-pro-priorytetni-napriamy-roboty-psykholohichnoi-sluzhbi-u-systemi-osvity-na-2019-2020-n-r/>
10. Методичні рекомендації фахівцям психологічної служби щодо збереження психічного здоров'я та благополуччя учасників освітнього процесу у 2020/2021 н.р. URL: <https://drive.google.com/file/d/18apnP9gvygOjldktugYqipRonHjRYe9Rk/view?fbclid=IwAR2IyvcRxtLHnknWlGw893fwle1RYAiUDmhSyx8NJwtgvsbGfhhmgDAnlnE>
11. Освітньо-професійна програма «Соціальна робота» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота», затверджена наказом ЧНУ імені Юрія Федьковича від 29 червня 2021 р. № 243. URL: <https://drive.google.com/file/d/12sPuhblwXAqHb5znAUJyVY7Tko8Tvмoc/view>
12. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://drive.google.com/file/d/1EMTd09rzwmD6gmLzuThArr1uKS6U2Vj6/view>
13. Положення про психологічну службу у системі освіти України (наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 509, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 31 липня 2018 року за № 885/32337) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>
14. Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота: нормативно-правова база URL: <https://imzo.gov.ua/psyholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/normatyvno-pravova-baza/>
15. Соціальна робота в Україні: теорія і практика : науково-методичний журнал. 2011, № 3/4. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Srvu/2011_3-4/resurs/all.PDF
16. Торохтій В.С. Соціальна педагогіка. 2015. URL: https://stud.com.ua/28546/pedagogika/sotsialna_pedagogika

ДОДАТКИ

Додаток А

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТНОЇ МЕТОДИЧНОЇ ПАПКИ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та соціальної роботи

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ навчальної практики

студента (-ки) 2 курсу
спеціальності «Соціальна
робота»
прізвище, ім'я, по батькові
(у родовому відмінку)

Чернівці – 2024

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЗВІТУ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

У звіті про результати навчальної практики студент висвітлює такі позиції:

1. Назва установи – баз практики, термін проходження.
2. Характеристика змісту, основних форм і методів проведеної роботи.
3. Виконання завдань та аналіз результатів практики.
4. Перелік методичних матеріалів, підготовлених у процесі практики. Матеріали подаються у додатках.
5. Загальні висновки: позитивні аспекти, труднощі, проблеми, які виникали в процесі практики, зауваження та пропозиції щодо вдосконалення організації й проведення навчальної практики.

Звіт підписує студент-практикант.

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича**

**ЩОДЕННИК
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

Студента (-ки) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра педагогіки та соціальної роботи

Курс 2, група 201

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИКУ

Студента (-ки) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

направляється на навчальну практику

на _____
(назва бази практики)

Термін практики: з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.

Керівник практики від кафедри _____
(посада, прізвище та ініціали)

Прибув на практику «__» _____ 20__ р.

Вибув з практики «__» _____ 20__ р.

Керівник з бази практики _____
(посада, прізвище та ініціали)

**МЕТА І ЗАВДАННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

ВІДОМОСТІ ПРО БАЗУ ПРАКТИКИ

**ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ
ЗАХОДУ СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ**

У конспекті заходу студент висвітлює такі позиції:

1. Дата проведення заходу.
2. Місце проведення заходу.
3. Учасники заходу.
4. Тема заходу.
5. Мета і завдання заходу.
6. Форма проведення заходу.
7. Перелік обладнання (наочність, технічні засоби).
8. Список використаних джерел.
9. План проведення заходу із зазначенням розподілу часу на види роботи.
10. Конспект заходу (хід проведення).

**РЕКОМЕНДОВАНИЙ ЗМІСТ ХАРАКТЕРИСТИКИ
СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

1. Види практичної роботи, які студент-практикант виконував під час проходження практики, якість їх виконання.

2. Володіння компетенціями, необхідними для успішного здійснення професійної діяльності.

3. Результативність методичної та дослідницької роботи.

4. Рівень розвитку професійно значущих особистісних якостей студента-практиканта.

5. Рівень прояву творчого потенціалу студента-практиканта: винахідливість у виборі форм і методів соціальної роботи, здатність до генерування нових ідей, потреба у самореалізації у професійній діяльності, прагнення до занять дослідницькою діяльністю.

6. Оцінка результатів проходження практики: позитивні аспекти, недоліки, зауваження, рекомендації.

7. Підпис керівника бази практики або особи, яка виконує його обов'язки.

8. Печатка.

Навчальне видання

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА
з соціальної роботи
Методичні рекомендації

Укладач *Мудрий Ярослав Сергійович*

Літературний редактор *Лукул О.В.*
Технічний редактор *Мельник У. М.*

Електронне видання.

Підписано до друку 17.06.2024. Формат 60x84/16.
Умов.-друк. арк. 2. Обл.-вид. арк. 2,2. Зам. Н-052.
Видавництво Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича.
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002

